

**ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
 KAIMO PLĖTROS, APLINKOS APSAUGOS IR VERSLO SKATINIMO
 PROGRAMOS APRAŠYMAS**

BIUDŽETINIAI METAI	2023-ieji metai
ASIGNAVIMŲ VALDYTOJAS (-AI), KODAS	Rokiškio rajono savivaldybės administracija, 188772248 Architektūros ir paveldosaugos skyrius Žemės ūkio skyrius Turto valdymo ir ūkio skyrius Statybos ir infrastruktūros plėtros skyrius Strateginio planavimo ir investicijų skyrius
VYKDYTOJAS (-AI), KODAS	Rokiškio rajono savivaldybės administracija, 1 Architektūros ir paveldosaugos skyrius, 2 Žemės ūkio skyrius, 15 Turto valdymo ir ūkio skyrius, 5 Statybos ir infrastruktūros plėtros skyrius, 9 Strateginio planavimo ir investicijų skyrius, 17

Programos pavadinimas	Kaimo plėtros, aplinkos apsaugos ir verslo skatinimo programa	Kodas	06
------------------------------	---	--------------	----

Programos parengimo argumentai	Programa parengta siekiant įgyvendinti Rokiškio rajono plėtros strateginiame plane numatytus tikslus ir uždavinius, nukreiptus į žemės ūkio, smulkaus ir vidutinio verslo subjektų konkurencingumo didinimą, aplinkos būklės gerinimą bei užterštumo mažinimą. Programa vykdomos Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu nustatytos savarankiškosios savivaldybės funkcijos: kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga, savivaldybės teritorijoje esančių želdynų, želdinių apsauga, tvarkymas ir kūrimas, inventorizacijos, apskaitos, atskirųjų želdynų žemės sklypų kadastrinių matavimų ir įrašymo į Nekilnojamojo turto registrą organizavimas ir stebėseną; aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga; komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo ir perdirbimo organizavimas, sąvartynų įrengimas ir eksploatavimas; sanitarijos ir higienos taisyklių tvirtinimas ir jų laikymosi kontrolės organizavimas, švaros ir tvarkos viešose vietose užtikrinimas; sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas; valstybinės (perduotos savivaldybėms) funkcijos: valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos ir hidrotechnikos statinių valdymas ir naudojimas patikėjimo teise.		
Ilgalaikis prioritetas (pagal SPP)	Pažangios ekonomikos tvari plėtra	Kodas	I
	Darnus aplinkos ir infrastruktūros vystymas	Kodas	IV
Šia programa įgyvendinamas įstaigos/padalinio strateginis tikslas:	Užtikrinti darnią teritorinę plėtrą ir kokybišką gyvenamąją bei verslo aplinką	Kodas	03

Programos aprašymas:

Programos tikslo siekiama per šias priemones: melioracijos sistemų gerinimą, teikiant paramą žemės ūkio bei smulkaus ir vidutinio verslo subjektams, per kaimo gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo ir aplinkos apsaugos priemones bei per pavėžėjimo funkcijos užtikrinimą ir kompensavimą.

Melioracijos sistemų ir jų hidrotechninių statinių techninė būklė turi tiesioginę įtaką žemės ūkio naudmenų našumui, augalų augimo ir žemės ūkio darbų atlikimo sąlygoms, o kartu ir žemės ūkio sektoriuje dirbančių žmonių pajamoms. Įgyvendinant programą siekiama gerinti žemdirbystės sąlygas rajone, išsaugant bei atnaujinant esamas melioracijos sistemas ir jų statinius bei užtikrinant tinkamą jų funkcionavimą.

Rokiškio rajono savivaldybės Kaimo programos (KP) tikslas siekti didesnio žemdirbių verslumo, sudaryti palankesnes ekonomines sąlygas rajono ūkiniams ir kaime veikiantiems subjektams, suteikti galimybę jaunimui susipažinti su žemės ūkio veikla.

Rokiškio rajono savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo (SVV) plėtros programa turi esminį poveikį naujų darbo vietų kūrimui, socialiniam stabilumui, skatina naujų verslo įmonių kūrimąsi bei esamų smulkių ir vidutinių verslų plėtrą rajone.

Parama šiomis programomis teikiama pagal savivaldybės SVV plėtros programos ir KP nuostatuose įvardintas sritis.

Siekiant suderinti ekonomikos augimą ir sveikos aplinkos išsaugojimą, labai svarbu laiku įgyvendinti aplinkos apsaugos priemones ir mažinti neigiamą gamtos išteklių naudojimo bei ūkinės veiklos poveikį aplinkai. Programa bus vykdomas atliekų ir antrinių žaliavų tvarkymas, gamtinės aplinkos priežiūra ir puoselėjimas, taršos mažinimas, aplinkai padarytos žalos kompensavimas, ugdoma ekologiškai mąstanti visuomenė.

Programa apima viešojo transporto nuostolingų maršrutų, kuriais organizuojamas bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo vietovėse pavėžėjimas į mokyklas ir į namus bei keleivių vežimo vietiniais maršrutais, išlaidų kompensavimą.

Efekto vertinimo kriterijus:

- Vidutinis veikiančių žemės ūkio valdų dydžio pokytis palyginti su praėjusiais metais, proc.
- Veikiančių ūkio subjektų skaičiaus pokytis palyginti su praėjusiais metais, proc.

Programos tikslas

Sudaryti palankias sąlygas ūkininkavimui ir skatinti verslo plėtrą rajone

Kodas

01

Tikslo aprašymas: Įgyvendinant šį programos tikslą bus vykdomi įvairūs melioracijos darbai, išsaugant ir atnaujinant esamas melioracijos sistemas ir jų statinius bei užtikrinant tinkamą šių sistemų funkcionavimą, gerinamas melioruotos žemės įrenginių apskaitos efektyvumas. Iš savivaldybės SVV plėtros programos lėšų bus teikiama parama smulkaus ir vidutinio verslo subjektams, iš KP lėšų bus teikiama parama kaime veikiantiems subjektams.

Rezultato vertinimo kriterijai:

- Prižiūrimų (šienaujamų, remontuojamų bei rekonstruojamų) griovių ilgis, km
- Verslumo lygis (veikiančių MVĮ tenkančių 1000 gyv. metų pradžioje), vnt.

1 Uždavinys. Užtikrinti tinkamą melioracijos statinių techninę būklę

Didelis melioracijos sistemų nusidėvėjimas bei bloga techninė statinių būklė turi tiesioginę neigiamą įtaką žemės ūkio naudmenų našumui, augalų augimo ir žemės ūkio darbų atlikimo sąlygoms. Didėja žemės įdirbimo kaštai, blogėja išaugintos žemės ūkio produkcijos kokybė, mažėja jos kiekis. Dėl paviršinio ir gruntinio vandens pertekliaus užmirksta ne tik žemės ūkio naudmenos, bet ir aplink esantys miškai, namų valdų sklypai.

Siekiant užtikrinti tinkamą melioracijos statinių techninę būklę bei gerinti gyvenamosios aplinkos kokybę 2023 m. bus vykdomi projektai: „Rokiškio rajono Suvainišio, Čedasų ir Žiobiškio kadastrinių vietovių dalies melioracijos griovių ir juose esančių statinių rekonstravimas“, „Rokiškio rajono Neretėlės upės baseino dalies melioracijos griovių ir juose esančių statinių rekonstravimas“, „Rokiškio rajono Apaščios, Lailūnų ir Gerkonių kadastrinių vietovių dalies melioracijos griovių ir juose esančių statinių rekonstravimas“ bei „Rokiškio rajono Skemų ir Gindvilių kadastrinių vietovių dalies melioracijos griovių ir juose esančių statinių rekonstravimas“. Projektų įgyvendinimo tikslas - išsaugoti ir atnaujinti esamas melioracijos sistemas ir jų statinius bei prailginti tinkamą šių sistemų funkcionavimą.

2023 m., kaip ir kasmet, bus vykdomas avarinių, valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių remontas, melioracijos griovių remonto darbai su projektavimo paslaugomis, melioracijos statinių priežiūros darbai (griovių šlaitų šienavimas), duomenų apskaita, skaitmenizavimas.

Produkto vertinimo kriterijai:

- Rekonstruotų griovių ilgis, km
- Lėšų panaudojimas, proc./suremontuotų griovių ilgis, km

2 Uždavinys. Teikti paramą žemės ūkio ir smulkaus ir vidutinio verslo subjektams

Įgyvendinant uždavinį teikiama parama pagal Rokiškio rajono savivaldybės SVV plėtros programą, nemokamos BC „Spiečius“ verslo konsultavimo paslaugos verslą pradedantiems subjektams ir pagal Rokiškio rajono savivaldybės KP bei vykdomas nuostolingų maršrutų kompensavimas.

Rokiškio rajono savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programa skirta koordinuoti ir finansiškai remti smulkaus ir vidutinio verslo įtvirtinimą, naujų darbo vietų sukūrimą bei verslo švietimo ir kitas verslumą skatinančias priemones rajone. 2023 m. planuojama iš esmės atnaujinti rajono SVV plėtros programos nuostatus, praplečiant paramos kryptis, paramos gavėjų ratą, pakeičiant paraiškų vertinimo kriterijus.

Nuo 2021 m. Rokiškyje įkurtas bendradarbybės centras „Spiečius“, kuris prisideda prie palankesnės verslumo aplinkos rajono savivaldybėje kūrimo, teikia nemokamas paslaugas verslą pradedantiems rajono subjektams. Nuo 2023-08-01 savivaldybės administracija BC „Spiečius“ administravimo veiklas ir skiria tam savivaldybės biudžeto lėšas, tokiu būdu sukuriama patogi, moderni ir šiuolaikiška aplinka mūsų rajono verslą pradedantiems asmenims, suteikiant jiems galimybes ne tik nemokamai naudotis BC „Spiečiaus“ patalpomis, įranga, skirta mokymams, susitikimams ar posėdžiams, bet ir gaunant aktualius verslo subjektams mokymus, organizuojant mentorystės sesijas, verslo dirbtuves, informacinius renginius. Dirbant įvairių sričių specialistų apsuptyje bus skatinamas naujų idėjų įgyvendinimas, tarpusavio bendradarbiavimas. BC „Spiečius“ – viena iš priemonių, skatinančių investicijų pritraukimą ir skatinančių verslumą Rokiškio rajone.

Rokiškio rajono savivaldybės Kaimo programos lėšos skiriamos: švietėjiškai veiklai: seminarams, konferencijoms, lauko dienoms, inovatyvių žemės ūkio objektų lankymo išlaidoms padengti, kitiems verslumą ugdantiems renginiams ir priemonėms organizuoti, išvykoms į mokymus, parodas, mugės apmokėti, rajono žemdirbių pagerbimo šventėms organizuoti, padengti dalyvavimo respublikiniuose/tarptautiniuose žemdirbių renginiuose išlaidoms, dalyvių skatinamiesiems prizams; jaunųjų ūkininkų būrelių mokyklose veiklai skatinti; žemės ūkio subjektams, įsiregistravusiems žemės ūkio ir kaimo verslo registre, išimtiniais atvejais (negavus paramos iš kitur) prarasto turto nuostoliams iš dalies kompensuoti (gaisrai ir kt. nelaimės); Rokiškio rajono ūkininkų asociacijų komunalinių patarnavimų ir patalpų nuomos išlaidoms pagal Komisijos patvirtintą sąmatą padengti; naujai besisteigiančių, kaime veikiančių kooperatyvų ir/ar asociacijų registravimo išlaidoms, šių organizacijų įstatų, valdymo organų perregistravimui kompensuoti; kompensuoti už melioracijos įrenginiuose pastatytų užtvankų likvidavimo darbus; kompensuoti besikuriančių žemės ūkio kooperatyvų pirmų 5 metų veiklos administracines, projektų rengimo, patalpų nuomos ir kitas išlaidas, prisidėti prie melioracijos įrengimų gerinimo; kompensuoti ūkininkams ir žemės ūkio įmonėms žvyro (0/32 frakcijos), panaudoto vietinių kelių remontui, pirkimo išlaidoms; rajono nevyriausybinų organizacijų socialinio verslo projektų išlaidoms, netinkamoms finansuoti iš paramos lėšų, bet būtinų projektams vykdyti, kompensuoti.

Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus organizavimas bei keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, galimybės pasiekti rajono centrą viešuoju transportu užtikrinimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas yra savarankiškosios savivaldybių funkcijos. Sprendimus dėl būtinumo teikti visuomenei viešąsias keleivinio kelių transporto paslaugas – vežti keleivius vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų ir troleibusų maršrutais, maršrutų ar maršrutų tinklo savivaldybės administruojamoje teritorijoje organizavimo, atsižvelgdamos į savivaldybių finansines galimybes, – priima, parenka vežėjus ir sudaro viešųjų paslaugų teikimo sutartis su vežėjais savivaldybių institucijos. Savivaldybė kompensuoja vežėjams patirtus nuostolius, susidariusius teikiant viešąsias keleivinio kelių transporto paslaugas, kurių atsižvelgdami į savo komercinius interesus, vežėjai neprisiimtų arba neprisiimtų tokiu mastu ar tokiomis pačiomis sąlygomis negaudami atlygio. Vežėjų patirti nuostoliai, susidarantys dėl savivaldybių tarybų nustatytų keleivių vežimo reguliariais reisais vietinio susisiekimo maršrutais nepakankamo dydžio tarifų, kompensuojami iš savivaldybių biudžetuose tam tikslui numatytų lėšų.

Produkto vertinimo kriterijai:

- Lėšų panaudojimas, proc.

<ul style="list-style-type: none"> • Paremų verslo subjektų skaičius, vnt. 			
Programos tikslas	Vykdyti rajono gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo ir žalos aplinkai prevencijos priemones	Kodas	02

Tikslo aprašymas: Įgyvendinant šį tikslą bus pagerinta Rokiškio rajono aplinkos būklė, racionaliai naudojami gamtos ištekliai, sumažinta ūkinės veiklos neigiama įtaka aplinkai. Numatoma vykdyti aplinkos išsaugojimo ir kokybės kontrolės, atliekų prevencijos ir tvarkymo, ekologinio švietimo, aplinkos monitoringo, prevencines, aplinkos atkūrimo priemones. Taip pat siekiama išvengti medžiojamų gyvūnų daromos žalos, įgyvendinant žemės sklypų savininkų, naudotojų ar valdytojų diegiamas prevencijos priemones žemės sklypuose, kuriuose medžioklė nėra uždrausta.

Rezultato vertinimo kriterijus:

- Planuojamų aplinkos kokybės gerinimo priemonių skaičius, vnt.

1 Uždavinys. Kurti saugią ir ekologiškai švarią gyvenamąją aplinką

Uždaviniu siekiama kontroliuoti ir mažinti žmonių ūkinės ir kultūrinės veiklos neigiamą poveikį aplinkai, vykdam aplinkos apsaugos rėmimo specialiojoje programoje numatytas ir kitas priemones.

Vykdam uždavinį, bus kontroliuojama kaip laikomasi savivaldybės tarybos priimtų teisės aktų reikalavimų, reglamentuojančių aplinkos taršos mažinimo priemones. Bus šalinami aplinkos taršos židiniai, organizuojamos atliekų surinkimo-tvarkymo sistemos, vykdoma aplinkos monitoringo programa, želdynų ir želdinių tvarkymas bei atkūrimas, kaimo vietovėse gerinama vandens kokybė. Numatyta vykdyti visuomenės informavimo priemones, suteikiant informaciją apie efektyvaus atliekų valdymo priemones. Tai padės didinti visuomenės sąmoningumą ir supratimą apie aplinkos reikšmę bei visuomenės įtaką savo gyvenamosios aplinkos kokybės išsaugojimui. Bus finansuojama Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa. Gautos lėšos iš mokesčių už medžiojamųjų gyvūnų išteklius bus naudojamos medžiojamųjų gyvūnų daromos žalos prevencijos klausimams spręsti. 2023 m. vyks tęstinis projektas „Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“. Numatomos projekto veiklos panaudojant papildomą ES fondų finansavimą: didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės Rokiškio m. plėtra, įrengiant daiktų mainų punktą ir automobilines svarstyklas.

Planuojama rūšiuojamojo atliekų surinkimo plėtra, įsigyjant tekstilės ir biologinių atliekų kontenerius.

Toliau bus vykdomi invazinių Lietuvoje rūšių sąrašė esančio Sosnovskio barščio kontrolės įgyvendinimo darbai. 2023 metais numatoma savivaldybės lėšomis tvarkyti namų ūkiuose susidariusias asbesto atliekas. Planuojama sutvarkyti 50 tonų namų ūkiuose susidariusių asbesto turinčių gaminių atliekų. 2023 metais planuojama toliau vykdyti projektą „Bešeimininkų padangų atliekų surinkimas, vežimas ir sutvarkymas Rokiškio r. savivaldybėje“. 2023 metais numatoma pradėti Rokiškio rajono savivaldybės teritorijoje esančių želdynų ir želdinių inventorizavimą, parengti Rokiškio rajono savivaldybės aplinkos monitoringo programą 2024-2029 metams.

Siekiant padidinti vandens tiekimo paslaugų prieinamumą, vandens sistemos efektyvumą, užtikrinti kokybišką geriamojo vandens tiekimą gyventojams 2023-2025 m. UAB „Rokiškio vandenys“ planuoja vykdyti projektą „Vandens gerinimo įrenginių statyba Sriubiškių k., Ragelių k., Čivylių k., Gediškių k., Degsnių k., Laukagalių k., Konstatintinos k., Panemunio mstl., Lašų k., Martynonių k., Palūšnių k., Alekū k.“, kurio bendra vertė siekia 1,2 mln. Eur

Produkto vertinimo kriterijai:

- Lėšų panaudojimas, proc.;
- Įgyvendintas projektas, vnt.;

Rokiškio rajono savivaldybės strateginio plėtros plano iki 2030 m. dalys, susijusios su vykdoma programa:

- 1.1.1. uždavinys. Pagerinti investicijų pritraukimo ir verslo plėtros sąlygas;
- 1.1.2. uždavinys. Padidinti gyventojų verslumą, kompetencijas ir ekonominę mobilumą;
- 1.1.3. uždavinys. Išvystyti tvarų ir konkurencingą žemės ūkį;
- 4.2.1. uždavinys. Išsaugoti ekosistemas ir kraštovaizdį;
- 4.2.2. uždavinys. Pagerinti rajono inžinerinę infrastruktūrą, laikantis ekologiškumo ir inovatyvumo principų;
- 4.2.3. uždavinys. Sumažinti aplinkos taršą, paskatinti žiedišumą.

Galimi programos vykdymo ir finansavimo variantai: Rokiškio rajono savivaldybės biudžeto lėšos, valstybės biudžeto lėšos, valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšos, ES paramos lėšos, kitos lėšos.

Susiję įstatymai ir kiti norminiai teisės aktai:

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymas, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas, Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymas, Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas, Lietuvos Respublikos savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymas, Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymas, Lietuvos Respublikos ūkininkų ūkio įstatymas. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2010 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. 3-457 patvirtintas Nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašas.

Numatomas programos įgyvendinimo rezultatas: Programos įgyvendinimas prisidės prie esamų melioracijos sistemų veiklos užtikrinimo ir jų statinių atnaujinimo. Taip bus gerinamos žemdirbystės sąlygos bei prisidedama prie kaimo plėtros. Smulkaus ir vidutinio verslo subjektų rėmimas skatins naujų darbo vietų kūrimą bei esamų išlaikymą, SVV subjektų skaičiaus didėjimą rajone. Parama žemės ūkio subjektams skatins didesnę žemdirbių verslumą, sudarys palankesnes ekonomines sąlygas rajono ūkiniams ir kaime veikiantiems subjektams. Programa leis užtikrinti efektyvų atliekų ir antrinių žaliavų tvarkymą, sumažės aplinkos tarša, bus kompensuota aplinkai padaryta žala, prižiūrima, saugojama ir puoselėjama gamtinė aplinka, ugdoma ekologiškai mąstanti visuomenė. Bus užtikrinta mokinių bei gyventojų neatlygintino pavėžėjimo viešuoju transportu funkcija, organizuojant nuostolingų maršrutų kompensavimą.